

Juhatuse liikme käitumine makseraskuste keerises

Juhatuse liige omab praeguses turusituatsioonis väga olulist rolli nii omanike kui ka võlausaldajatega suhtlemisel ning informeerimisel, et tagada usaldus ühingu ja nende juhtide vastu.

Baltimaade ettevõtluses on muutunud tavapäraseks äriühingute makseraskused võlausaldajate ees, ühingute likvideerimine ning pankrotistumine, samuti saneerimisvõimaluste kasutamine ühingu elujõulise säilitamiseks.

Juhatuse liikmed peaksid senisest enam pöörama tähelepanu oma toimingute õigusjärgsusele ning dokumenteeritusele. Samuti ei tohiks juhatuse liikmed varjata makseraskusi omanike ees ning vajadusel peaksid esitama piisavalt vara pankrotiavalduse ühingu tegevuse lõpetamiseks, et hoida ära võlausaldajate huvi- de halvendamine ning isenda isiklik vastutus. Juhatuse liikme vastutusel ning kohustustel on tegelik sisu, mis eelkõige praeguses majanduskriisis on muutunud oluliseks ning minetanud oma senini peetud pseudo- probleemi staatuse.

Juhatuse liikme vastutus muutub aktuaalseks tavaliselt ühingu ajutise või püsiva maksejõuetuse korral. Nimelt, kui äriühingu netovara on alla seadusega nõutud piirmäära, peab juhatuse kokku kutsuma üldkoosoleku, mis peab võtma tarvitusele vajalikud abinõud ühingu netovara seadusega vastavusse viimiseks. Omakapitali nõue on tavaliste osakehaldajate puhul pool osakapitalist, aga mitte alla 40 000 krooni, ning aktsiaseltside puhul pool akt-

► Karin Madisson, Advokaadibüroo Sorainen partner/advokaat

► Inga Murula, Advokaadibüroo Sorainen jurist

Juhatuse liikme vastutus kehtib enamasti viis aastat.

siakapitalist, aga mitte alla 400 000 krooni. Selle nõude rikkumise korral on võimalik nõuda juhatuse liikmelt kahju hüvitamist tsiviilkorras, kuid samuti karistada kriminaalkorras kuni üheaastase vangistusega.

Lisaks, kui äriühing on maksejõuetu ning selline olukord ei ole tema majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine, peab juhatuse viivitamata, kuid mitte hiljem kui 20 päeva möödumisel maksejõuetuse ilmnemisest, esitama kohtule pankrotiavalduse. Ka siin võimaldab seadus nõuda juhatuse liikmelt kahju hüvitamist tähtajaks pankrotiavalduse esitamata jätmise tõttu. Võlausaldaja peab aga suutma tõendada, et juhul kui viivitust poleks esinenud, oleks ta saanud oma nõude suuremas ulatuses rahuldatud. Kriminaalkorras on võimalik karistada kuni üheaastase vanglakaristusega. Juhatuse liikme vastutusalast ei jää välja ka

maksejõuetuse põhjustanud või selle saabumisel tehtud ebamõistlikud tehingud. Veel enam, pankroti korral on pankrotihalduril lausa kohustus esitada nõue juhatuse liikme vastu, kui ta on tekitanud ühingule kahju või toime pannud pankroti- kuriteo.

Finantsraskuste ilm- nisel on juhatuse liikmel kohustus olla oluliselt hool- sam ühingu omanike infor- meerimisel, kaalutletud ot- suste tegemisel, aruandlu- ses ning ühingu juhtimises tervikuna. Praktiliste abi- nõudena oleks koosolekute ja arutelude protokollimine, mis lisaks kaitse-eesmärgile sunnib juhatust kirjapandud rohkem läbi kaaluma ning võib viia seeläbi õigemate otsustusteni. Samuti tuleks oluliste otsuste tegemisse kaasata kogu juhatus, nõu- andva organina ka nõukogu või osanikud ning vajadusel eriteadmistega spetsialistid.

Ühingu strateegiate ja plaanide väljatöötamisel ja nende tutvustamisel peak- sid osalema kõik ühingu juhtimisorganid. Juhatuse liikmete vahel on soovitatav ära jagada töövaldkonnad ning luua vastavad töökor- ralused.

Teisalt peab juhatuse lii- me arvestama, et otsuseid tuleb teha piisavalt kiiresti ning efektiivselt. Ehk, kui ühingu huvi- de seisukohast ei ole mõistlik oodata eel- toodud huvigruppide heaks- kiitu ning ajaline venitami- ne põhjustaks suuremat ma- janduslikku kahju kui koos- kõlastused, peab juht otsus- tama kiirelt ning targalt.

Juhatuse liikmete kõr- gendatud hoolsus- ning aktiivsuskohustuse kõrval on arukas ning tegelikkuses va- jalik sarnane aktiivsus ka

ühingu omanikelt, kes soo- vivad ühingu tegevuse ning varade kasutuse üle saavuta- da suuremat kontrolli.

Eelpool kirjeldatud töö- korralduste kehtestami- sed, informeerimiskohus- tuse ning otsustusprotses- side karmistamine omani- ke poolt täidaksid preven- tiivset rolli paremaks ühin- gu juhtimiseks ning soodus- tak makseraskustes oleva ühingu puhul kiiremat rea- geerimist olukorra paranda- miseks.

Juhatuse liikme vastu nõude esitamisel ning vastutuse hindamisel kaalubki kohus eelkirjeldatud hool- sat ning mõistlikku käitu- mist otsuste või tehingute tegemisel. Arvestada tuleb ka, et juhatuse liikme vastu kehtib enamasti viis aastat, mistõttu on põhjenda- tud juhatuse liikme varase- ma tegevuse hindamine vas- tava aja turusituatsioonile ning tavadele.

Vastutusse peavad töö- siselt suhtuma ka nn ühemehefirmad ning ühin- gud, kus omanike ring kat- tub juhatusega, sest juhatu- se liikme vastu võivad nõu- deid esitada ka võlausalda- jad ning hiljem pankrotihal- dur pankrotimenetluse raam- mes.

Äriühingute makseras- kuste laine ning suureneu- pingestatus Eesti ette- võtluses suunavad üha roh- kem tähelepanu juhatu- se liikme isikliku vastutu- se suunas ja survet karistus- te reaalseks rakendamiseks. See on ka loomulik ning ilmselt vajalik. Äriühingu- te juhatuse liikmetel ning omanikel lasub seega põh- jendatud kohustus hoolitse- da paremini ühingu äriliste korralduste eest.

